ЯКОВЕЦЬ Анастасія Юріївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту поліцейської діяльності
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ
Науковий керівник:
МИРОНЕНКО Валентина Петрівна,
кандидат юридичних наук, професор,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Цифровізація приватного права в Україні не є явищем, що виникло виключно в умовах воєнного стану. Її витоки почалися ще з упровадженням державних електронних реєстрів – зокрема, державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, єдиного реєстру боржників, а також інших інформаційних систем, що забезпечують облік і підтвердження наявності цивільних прав. Дане впровадження стало першим елементом переходу від паперової до цифрової моделі приватно-правового регулювання. Проте, з початком повномасштабного вторгнення, електронна форма реалізації цивільних прав і обов’язків більш інтенсивніше знайшла своє відображення, що зумовлено переселенням населення, обмеженим доступом до установ та, навіть, руйнуванням інфраструктури. Дозволеність цифровізації приватного права гарантується, перш за все, ст. 205 Цивільного кодексу України, положення якої допускають укладення правочину в письмовій (електронній) формі [1]. Це означає, що електронний документ, за умови належної фіксації його змісту, має юридичну силу, що рівноцінна традиційному письмовому документу. Крім того, Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» надає ще більш нормативного закріплення, встановлюючи, що документ не може бути визнаний недійсним лише через його цифровий формат [2]. Електронні договори стали одним із ключових прояв Електронні договори стали одним із ключових проявів цифрової трансформації. Вони дозволяють сторонам укладати угоди/договори дистанційно, використовуючи інформаційно-телекомунікаційні системи, що є особливо важливим в умовах воєнного стану. Варто погодитися з думкою С. Мирославського про те, що з розвитком науково-технічного прогресу роль людини у процесах укладення та виконання договорів знижується на користь підвищення ролі комп'ютерних програм або так званого штучного інтелекту [3, с. 6]. Дійсно, адже, до прикладу, дистанційна ідентифікація сторін, без належного встановлення якої неможливо забезпечити дійсність правочину на сьогодні є невід’ємною складовою цифрового приватного права. В Україні застосовуються різні механізми ідентифікації, зокрема

кваліфікований електронний підпис, системи BankID і MobileID, а також інші засоби електронних систем. Кваліфікований електронний підпис прирівнюється до власноручного, що забезпечує автентичність і юридичну значущість укладених правочинів. Натомість поєднання ідентифікації, електронного підпису та технічних засобів фіксації дій формує належну доказову базу для електронних правочинів. Окремого значення набуває розвиток онлайн-нотаріату, який змінює традиційні підходи до посвідчення правочинів. Хоча повноцінна дистанційна нотаріальна діяльність в Україні ще перебуває на етапі становлення, але вже спостерігається тенденція до цифровізації нотаріальних процедур, що включає доступ до електронних реєстрів та часткову автоматизацію процесів. У дослідженні Д. Букатової доведено, що впровадження електронних контрактів у нотаріальну практику підвищує ефективність, доступність і прозорість послуг, а також зменшує витрати часу і коштів [4, с. 30]. Це, в свою чергу, свідчить, що впровадження електронного нотаріату є актуальним, особливо в період повномасштабного вторгнення. Водночас питання кібербезпеки, захисту персональних даних та технічної сумісності інформаційних систем все ж таки потребують додаткового вивчення та покращення реалізації.

Цікавою новизною стало дистанційне укладення шлюбів. Традиційно, згідно статей 33-34 Сімейного кодексу України шлюб реєструється органом державного реєстру актів цивільного стану за особистої присутності наречених [5]. Воєнний стан зумовив запровадження спрощених процедур, які діють відповідно до реалізації експериментального проєкту 2024 року: скорочення строків очікування, можливість реєстрації у день подання заяви за наявності поважних підстав, а також використання відеозв'язку у випадках, коли один із наречених не може фізично прибути (військовослужбовець у зоні бойових дій тощо). У даному випадку ідентифікація особи здійснюється за допомогою електронних засобів: застосунок Дія, електронні документи, кваліфікований електронний підпис, а волевиявлення сторін фіксується в електронному вигляді з подальшим внесенням запису до державного реєстру актів цивільного стану. Речове право також зазнало певних змін в період воєнного стану - цифрова верифікація збитків через сервіс єВідновлення. Нормативною основою даної системи виступає Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій…» [6]. Сутність цифрової верифікації полягає в тому, що особа через застосунок Дія подає заяву про пошкодження житла, додаючи фото-, відеоматеріали, опис пошкоджень і підтвердження права власності. За результатами перевірки вищезазначених даних відбувається відшкодування шкоди, за якої власник отримує компенсацію без звернення до суду До того ж, серед інших прикладів використання цифрових технологій у приватному праві можна виділити: - електронну комерцію; цифрові платіжні системи; - онлайн-страхування; - електронні довіреності; - системи онлайн-консультування та правової допомоги та інші. Отже, воєнний стан суттєво прискорив процес цифровізації приватного права, адже неможливість фізичної присутності сторін, втрата документів та інші наслідки збройного конфлікту змусили учасників цивільного обороту масово переходити до електронних форм взаємодії. Цифровізація суттєво розширює можливості реалізації прав: забезпечує доступність правочинів незалежно від місця

перебування особи, пришвидшує обіг цивільних прав та обов'язків, підвищує прозорість процедур і зменшує адміністративне навантаження. Тому, цифрові технології стали не лише інструментом оптимізації, а й необхідною умовою функціонування приватно-правових відносин в такий складний період.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 24.04.2026).

2. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851- 15#Text (дата звернення: 24.04.2026).

3. Мирославський С. Електронні, цифрові, смартдоговори, «e-contracts» в українському праві і законодавстві. Економіка та право. Суми, 2024. Том 72. № 1. С. 3-11.

4. Bukatova D. Electronic contract in the notarial process: between digitalization and legal challenges. Visegrad Journal on Human Rights. 2025. № 2. P. 27-32. URL: https://journals.uran.ua/journal-vjhr/article/view/336823/325436 (дата звернення: 25.04.2026).

5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/conv#Text (дата звернення: 03.05.2026).

6. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23.02.2023 р. № 2923-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#top (дата звернення: 03.05.2026).

ЯЩУР Павло Олександрович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту поліцейської діяльності
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ
Науковий керівник:
КИРДАН Богдан Васильович
завідувач кафедри цивільного
права та процесу
кандидат юридичних наук, доцент
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ПОШИРЕННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок поширення недостовірної інформації в мережі Інтернет, пов'язане не лише з появою публікації, допису, відео або коментаря, а з тим, чи порушують такі відомості особисті немайнові або майнові